

Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (prvi senat)

z dne 6. marca 2014 *

„Predlog za sprejetje predhodne odločbe — Socialna politika — Direktiva 2006/54/ES — Načelo enakega obravnavanja moških in žensk pri zaposlovanju in poklicnem delu — Usposabljanje za pridobitev statusa uradnika — Izključitev zaradi daljše odsotnosti — Odsotnost zaradi porodniškega dopusta“

V zadevi C-595/12,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Tribunale amministrativo regionale per il Lazio (Italija) z odločbo z dne 4. oktobra 2012, ki je prispela na Sodišče 19. decembra 2012, v postopku

Loredana Napoli

proti

Ministero della Giustizia – Dipartimento dell'Amministrazione penitenziaria,

SODIŠČE (prvi senat),

v sestavi A. Tizzano, predsednik senata, E. Levits, sodnik, M. Berger, sodnica, S. Rodin in F. Biltgen (poročevalec), sodnika,

generalna pravobranilka: J. Kokott,

sodni tajnik: A. Calot Escobar,

na podlagi pisnega postopka,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

— za Evropsko komisijo C. Cattabriga in D. Martin, agenta,

na podlagi sklepa, sprejetega po opredelitvi generalne pravobranilke, da bo v zadevi razsojeno brez sklepnih predlogov,

izreka naslednjo

* Jezik postopka: italijanščina.

Sodbo

- 1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago členov 2(2)(c), 14(2) in 15 Direktive 2006/54/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 5. julija 2006 o uresničevanju načela enakih možnosti ter enakega obravnavanja moških in žensk pri zaposlovanju in poklicnem delu (UL L 204, str. 23).
- 2 Ta predlog je bil vložen v sporu med L. Napoli in Ministero della Giustizia – Dipartimento dell'Amministrazione penitenziaria (ministrstvo za pravosodje – oddelek uprave za izvrševanje kazenskih sankcij, v nadaljevanju: Amministrazione penitenziaria) glede izključitve L. Napoli iz usposabljanja za namestnike komisarjev policije v zaporih, ker je bila več kot 30 dni odsotna, čeprav je šlo za upravičeno odsotnost zaradi porodniškega dopusta.

Pravni okvir

Pravo Unije

- 3 V uvodnih izjavah 2, 23, 25 in 28 Direktive 2006/54 je navedeno:

„(2) V skladu s členoma 2 in 3(2) Pogodbe [ES] ter sodno prakso Sodišča je enakost moških in žensk temeljno načelo prava Skupnosti. Iz navedenih členov Pogodbe izhaja, da je načelo enakosti moških in žensk ‚naloga‘ in ‚cilj‘ Skupnosti, ki ji nalaga pozitivno obveznost spodbujanja tega načela pri vseh njenih dejavnostih.

[...]

(23) Iz sodne prakse Sodišča jasno izhaja, da je neugodno obravnavanje ženske, ki je povezano z nosečnostjo ali materinstvom, neposredna diskriminacija zaradi spola. Zato je treba tako obravnavanje izrecno vključiti v to direktivo.

[...]

(25) Zaradi jasnosti je primerno sprejeti izrecno določbo za varstvo pravic iz delovnega razmerja za ženske, ki so na porodniškem dopustu, zlasti za njihovo pravico do vrnitve na isto ali enakovredno delovno mesto, brez škodljivih posledic za njihove delovne pogoje zaradi koriščenja takega dopusta, ter pravico do vseh izboljšav delovnih pogojev, do katerih bi bile upravičene med svojo odsotnostjo.

[...]

(28) Zaradi učinkovitega uresničevanja načela enakega obravnavanja morajo države članice uvesti ustrezne postopke.“
- 4 Člen 1 navedene direktive določa:

„Namen te direktive je zagotoviti uresničevanje načela enakih možnosti in enakega obravnavanja moških in žensk na področju zaposlovanja in poklicnega dela.

V ta namen vsebuje določbe za uresničevanje načela enakega obravnavanja v zvezi:

 - a) z dostopom do zaposlitve, vključno z napredovanjem in dostopom do poklicnega usposabljanja;

- b) z delovnimi pogoji, vključno s plačilom;
- c) s poklicnimi sistemi socialne varnosti.

Vsebuje tudi določbe za zagotovitev večje učinkovitosti takšnega uresničevanja z določitvijo ustreznih postopkov.“

- 5 Člen 2(2)(c) te direktive določa:

„Za namene te direktive diskriminacija vključuje:

[...]

- c) kakršno koli manj ugodno obravnavanje žensk, ki je povezano z nosečnostjo ali s porodniškim dopustom v smislu Direktive Sveta 92/85/EGS [z dne 19. oktobra 1992 o uvedbi ukrepov za spodbujanje izboljšav na področju varnosti in zdravja pri delu nosečih delavk in delavk, ki so pred kratkim rodile ali dojijo (deseta posebna direktiva v smislu člena 16(1) Direktive 89/391/EGS) (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 5 zvezek 1, str. 349)].“

- 6 Člen 14 Direktive 2006/54 določa:

„1. V javnem ali zasebnem sektorju, vključno z javnimi organi, ne sme biti nikakršne neposredne ali posredne diskriminacije zaradi spola v zvezi:

[...]

- c) z zaposlitvenimi in delovnimi pogoji, vključno z odpuščanjem, ter plačilom, kakor je določeno v členu 141 Pogodbe;

[...]

2. Države članice lahko glede dostopa do zaposlitve, vključno z usposabljanjem, ki vodi k zaposlitvi, določijo, da različno obravnavanje zaradi značilnosti, povezanih s spolom, ni diskriminacija, kadar takšna značilnost zaradi narave določenih poklicnih dejavnosti ali okoliščin, v katerih se te dejavnosti opravljajo, predstavlja bistveno in odločilno poklicno zahtevo, pod pogojem, da je cilj zakonit in zahteva sorazmerna.“

- 7 Člen 15 te direktive v zvezi z vrnitvijo s porodniškega dopusta določa:

„Ženska na porodniškem dopustu je po koncu porodniškega dopusta upravičena do vrnitve na svoje delovno mesto ali na enakovredno delovno mesto pod pogoji, ki zanje niso manj ugodni, in ima pravico do vseh izboljšav delovnih pogojev, do katerih bi bila upravičena med svojo odsotnostjo.“

Italijansko pravo

- 8 Iz predložitvene odločbe je razvidno, da so v skladu s členom 9 zakonske uredbe št. 146 z dne 21. maja 2000 o prilagoditvi organizacije in osebja uprave za izvrševanje kazenskih sankcij ter centralnega urada za mladoletnike ter ustanovitvi rednih in posebnih vodilnih položajev policije v zaporih v skladu s členom 12 zakona št. 266 z dne 28. julija 1999 (decreto legislativo n. 146 – Adeguamento delle strutture e degli organici dell'Amministrazione penitenziaria e dell'Ufficio centrale per la giustizia minorile, nonché istituzione dei ruoli direttivi ordinario e speciale del Corpo di polizia penitenziaria, a norma dell'articolo 12 della legge 28 luglio 1999, n. 266) (GURI št. 132 z dne 8. junija 2000, str. 3, v nadaljevanju: zakonska uredba št. 146/2000) uspešni kandidati na natečaju za namestnika komisarja

za poskusno dobo za redni vodilni položaj policije v zaporih takoj imenovani za namestnika komisarja za poskusno dobo in so napoteni na usposabljanje, ki je sestavljeno iz teoretičnega in praktičnega dela ter ki traja dvanajst mesecev, po koncu tega usposabljanja pa morajo opraviti izpit. Če ga uspešno opravijo, kandidati napredujejo v namestnike komisarja, če pa ga ne opravijo uspešno, se morajo udeležiti naslednjega usposabljanja.

9 Člen 10(2) te uredbe določa:

„Zaposleni, ki so bili več kot trideset dni upravičeno odsotni z usposabljanja, se lahko udeležijo naslednjega usposabljanja. Zaposlene ženske, ki so bile več kot trideset dni odsotne zaradi porodniškega dopusta, se lahko udeležijo usposabljanja po obdobju odsotnosti z dela, ki ga določajo določbe o varstvu mater delavk.“

- 10 Člen 3 zakonske uredbe št. 151 z dne 26. marca 2001 glede enotnega besedila zakonskih določb na področju varstva in podpore materinstva in očetovstva, kot je določen v členu 15 zakona št. 53 z dne 8. marca 2000 (decreto legislativo n. 151 – Testo unico delle disposizioni legislative in materia di tutela e sostegno della maternità e della paternità, a norma dell'articolo 15 della legge 8 marzo 2000, n. 53) (redni dodatek h GURI št. 96 z dne 26. aprila 2001, v nadaljevanju: zakonska uredba št. 151), prepoveduje kakršno koli diskriminacijo na podlagi spola in kakršno koli manj ugodno obravnavanje zaradi nosečnosti ali materinstva. Člen 16 te zakonske uredbe določa obvezni porodniški dopust, med drugim s tem, da prepoveduje, da mati dela tri mesece po porodu. Člen 22(3) zakonske uredbe št. 151 določa, da se obdobje porodniškega dopusta všteje v delovno dobo teh žensk.
- 11 Člen 1494 zakonske uredbe št. 66 z dne 15. marca 2010 v zvezi z zakonom o vojski (decreto legislativo n. 66 – Codice dell'ordinamento militare) (redni dodatek h GURI št. 106 z dne 8. maja 2010, v nadaljevanju: zakonska uredba št. 66) v odstavku 5 v zvezi z ženskim vojaškim osebjem, zaposlenim v vojski, kot karabinjerji in v finančni policiji, določa, da se v primeru materinstva to osebje izključi iz usposabljanja v obdobju po porodu, vendar določa, da se zadevni osebi, če uspešno opravi izpit po naslednjem usposabljanju, všteje delovna doba od datuma prvotnega usposabljanja.

Spor o glavni stvari in vprašanja za predhodno odločanje

- 12 L. Napoli je uspešno opravila natečaj, ki je bil razpisan 20. aprila 2009 za imenovanje v naziv namestnika komisarja za poskusno dobo za redni vodilni položaj policije v zaporih (polizia penitenziaria, v nadaljevanju: policija v zaporih), in je bila 5. decembra 2011 napotena na usposabljanje, ki bi se moralo začeti 28. decembra istega leta.
- 13 L. Napoli je 7. decembra 2011 rodila. V skladu z nacionalno zakonodajo je bila tri mesece na obveznem porodniškem dopustu, in sicer do 7. marca 2012.
- 14 Amministrazione penitenziaria jo je z aktom z dne 4. januarja 2012 obvestila, da bo v skladu s členom 10(2) zakonske uredbe št. 146/2000 po izteku prvih 30 dni porodniškega dopusta izključena iz zadevnega usposabljanja in da ne bo več prejemala plačila. Obvestila jo je tudi, da bo avtomatično sprejeta na naslednje usposabljanje, ki bo organizirano.
- 15 S prvo tožbo, ki je bila vložena 27. februarja 2012 pri Tribunale amministrativo regionale per il Lazio (upravno sodišče dežele Lacij), je L. Napoli izpodbijala akt z dne 4. januarja 2012. Pri tem sodišču je bila vložena druga tožba z dodatnimi tožbenimi razlogi zoper odredbo vodje oddelka Amministrazione penitenziaria z dne 9. marca 2012, s katero je bila L. Napoli dokončno izključena iz usposabljanja in ji je bilo omogočeno, da se udeleži naslednjega usposabljanja, do takrat pa ne bo prejemala plačila.

- 16 V utemeljitev tožb je L. Napoli trdila, da je Amministrazione penitenziaria napačno uporabila člen 10 zakonske uredbe št. 146/2000, saj je ta določba določala, da se kot obdobje odsotnosti šteje le obdobje fakultativne neudeležbe matere delavke, ne vsteje pa se dopust, ki je po zakonu obvezen. Podredno in če bi se izkazalo, da so bile izpodbijane odločbe v skladu s to zakonsko uredbo, je predlagala, naj se ugotovi, da je ta določba protiustavna.
- 17 Tribunale amministrativo regionale per il Lazio, ki je odločalo v postopku za izdajo začasne odredbe, je po tem, ko je zavrnilo glavni tožbeni predlog, ugodilo podrednemu tožbenemu predlogu. Člen 10 zakonske uredbe št. 146/2000 naj namreč ne bi bil v skladu z Direktivo 2006/54, katere razlago je podalo Sodišče v sodbi z dne 16. februarja 2006 v zadevi Sarkatzis Herrero (C-294/04, ZOdl., str. I-1513). Predložitveno sodišče je odredilo, da se zgoraj navedena uredba z dne 9. marca 2012 začasno preneha uporabljati, in zato odločilo, da bo L. Napoli po poteku obveznega porodniškega dopusta ponovno vključena v usposabljanje.
- 18 Predložitveno sodišče v predložitveni odločbi ugotavlja, da člena 10 zakonske uredbe št. 146/2000 ni mogoče razlagati tako, da je v skladu z ustavo in s pravom Unije. Jasno besedilo tega člena, ki se nanaša na obdobja odsotnosti, ki jih določajo predpisi o varstvu delavk mater, med katere gotovo spada člen 16 zakonske uredbe št. 151 v zvezi z obveznim porodniškim dopustom, naj namreč predložitvenemu sodišču ne bi omogočalo, da med možnimi pomeni besedila zadevnega predpisa izbere tistega, ki je najbližje nacionalnim ustavnim načelom in temeljnim načelom prava Unije, zaradi česar bi mu pripisalo pomen, ki ga zakonodajalec ne želi. Poleg tega naj bi bila vprašljiva tudi uresničitev cilja iz člena 10 zakonske uredbe št. 146/2000, in sicer da vsak kandidat za namestnika komisarja zaključi ustrezno in popolno poklicno usposabljanje, preden začne opravljati naloge, in to ne samo v primeru fakultativne odsotnosti, ampak tudi v primeru obvezne odsotnosti.
- 19 Predložitveno sodišče pojasnjuje, da obstajajo druge nacionalne zakonske določbe, med drugim v zvezi z zaposlitvijo v vojski, kot je člen 1494(5) zakonske uredbe št. 66, ki iz usposabljanja izključuje nekatere ženske, ki so na obveznem porodniškem dopustu. Vendar naj bi ta določba določala, da se kandidatki, če uspešno opravi izpit po naslednjem usposabljanju, upošteva delovna doba od datuma prvotnega usposabljanja. Ta določba, ki naj bi bila splošna v vojaških predpisih, pa naj se ne bi neposredno uporabljala za osebje policije v zaporih, ki je civilni subjekt.
- 20 L. Napoli naj bi zato zaradi materinstva nastala škoda, ker naj bi bila v slabšem položaju glede na sodelavce moškega spola, ki so uspešno opravili isti natečaj in so bili sprejeti na isto usposabljanje. Tudi če bi bilo zanjo mogoče po analogiji uporabiti varstvo, ki ga določa člen 1494(5) zakonske uredbe št. 66 glede začetka veljavnosti pravnih učinkov imenovanja, pa naj to varstvo ne bi imelo retroaktivnih finančnih učinkov. L. Napoli naj bi gotovo utrpela izgubo plačil in prispevkov za socialno zavarovanje, do katerih bi bila upravičena, če bi se lahko udeležila prvotnega usposabljanja.
- 21 Predložitveno sodišče dodaja še, da pravica, priznana delavki, ki je bila izključena iz prvotnega usposabljanja zaradi porodniškega dopusta, in sicer da se lahko udeleži naslednjega usposabljanja, za zadevno upravo ni določala obveznosti, da to usposabljanje res organizira. Uprava naj bi imela v zvezi s to organizacijo diskrecijsko pravico glede na nujnost zapolnitve prostih delovnih mest in glede na finančna sredstva, ki jih ima za to na voljo. Ker je zato mogoče, da med enim in drugim usposabljanjem preteče več let, je bila za to delavko možnost udeležbe na naslednjem usposabljanju negotova. Tako naj bi tej delavki lahko nastala velika škoda.
- 22 Res je sicer, da je italijansko pravo s tem, da isti delavki zagotavlja možnost, da se udeleži naslednjega usposabljanja, nameravalo pravice žensk do dela uskladiti z javnim interesom, da se za izvajanje institucionalnih nalog policije v zaporih zaposlijo le kandidati, ki so se za to ustrezno usposobili. Vendar naj bi se tu postavilo vprašanje, ali uresničevanje tega cilja javnega interesa lahko upraviči manj ugodno obravnavanje ženske zaradi izključitve te ženske iz usposabljanja zaradi obveznega porodniškega dopusta.

23 V teh okoliščinah je Tribunale amministrativo regionale per il Lazio prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ta vprašanja:

- „1. [A]li se člen 15 Direktive [2006/54] uporablja za poklicno usposabljanje v zvezi z delovnim razmerjem in ga je treba razlagati tako, da ima delavka po končanem porodniškem dopustu pravico, da se ji dovoli udeležba na usposabljanju, ki še poteka, ali pa [...] ga je mogoče razlagati tako, da se lahko delavka udeleži naslednjega usposabljanja, čeprav je negotovo vsaj to, kdaj bo to usposabljanje potekalo?
2. [A]li je treba člen 2(2)(c) Direktive [2006/54], v skladu s katerim se vsako manj ugodno obravnavanje, ki je povezano s porodniškim dopustom, šteje za diskriminatorno, razlagati tako, da delavki zagotavlja popolno varstvo pred kakršno koli bistveno neenakostjo, ki ga ni mogoče ogroziti z različnimi interesi (sodba z dne 30. aprila 1998 v zadevi Thibault, C-136/95, Recueil, str. I-2011), tako da nasprotuje nacionalnemu predpisu, ki s tem, da določa izključitev iz usposabljanja in hkrati zagotavlja možnost za pristop k naslednjemu usposabljanju, sledi cilju zagotavljanja ustreznega usposabljanja, vendar delavki odvzame možnost, da prej začne delati na novem delovnem mestu skupaj z moškimi, ki so skupaj z njo uspešno opravili natečaj in izobraževanje, ter dobi ustrezno plačilo?
3. [A]li je člen 14(2) Direktive [2006/54], ki določa, da je različno obravnavanje zaradi značilnosti, ki predstavlja bistveno poklicno zahtevo, treba razlagati tako, da se državi članici dopusti, da časovno zamakne dostop do dela [...] delavk[i], ki ni mogla v celoti zaključiti usposabljanja zaradi porodniškega dopusta?
4. [A]li je v primeru [iz prejšnje točke] in če se potrdi abstraktna uporaba člena 14(2) [Direktive 2006/54] v primeru [iz prejšnje točke], to določbo, skupaj s splošnim načelom sorazmernosti, treba razlagati v smislu, da nasprotuje nacionalnemu predpisu, ki določa, da se delavki zavrne usposabljanje zaradi porodniškega dopusta, namesto da bi se ji zagotovilo vzporedno usposabljanje, ki bi omogočilo, da se odpravijo napake nepopolnega izobraževanja in se tako uskladijo pravice delavke matere in javni interes, kljub temu, da za tako rešitev nastanejo organizacijski in finančni stroški?
5. [A]li Direktiva [2006/54], če se razlaga tako, da nasprotuje že navedeni nacionalni zakonodaji, tako izraža predpise, ki so samodejno izvršljivi (self-executing) in jih nacionalno sodišče neposredno uporablja?“

Vprašanja za predhodno odločanje

Prvo in drugo vprašanje

- 24 Predložitveno sodišče s prvim in drugim vprašanjem, ki ju je treba obravnavati skupaj, v bistvu sprašuje, ali je treba člen 2(2)(c) v povezavi s členom 14(1)(c) Direktive 2006/54 in člen 15 te direktive razlagati tako, da nasprotujeta nacionalni zakonodaji, ki iz razlogov javnega interesa ženski, ki je na porodniškem dopustu, zavrne usposabljanje, ki je sestavni del njene zaposlitve ter ki je obvezno za dokončno imenovanje na delovno mesto uradnika in za izboljšanje njenih delovnih pogojev, tako da se ji zagotovi pravica, da se udeleži naslednjega usposabljanja, katerega datum ni gotov.
- 25 Za odgovor na to vprašanje je treba, prvič, opozoriti, da člen 2(2)(c) Direktive 2006/54 določa, da diskriminacija zaradi spola vključuje manj ugodno obravnavanje žensk, ki je povezano z nosečnostjo ali s porodniškim dopustom, in da člen 14(1) te direktive določa, kdaj ne sme priti do diskriminacije. Tako je neposredna ali posredna diskriminacija prepovedana glede pogojev dostopa do delovnega mesta, vključno z izbirnimi merili in pogoji zaposlovanja, in dostopa do vseh vrst in vseh ravni poklicnega

usmerjanja, poklicnega usposabljanja, izpopolnjevanja in prekvalificiranja ter glede delovnih izkušenj, delovnih pogojev in udeležbe v organizaciji, ki zastopa interese zaposlenih, ali v drugih organizacijah (glej v tem smislu zgoraj navedeno sodbo Sarkatzis Herrero, točka 36).

- 26 Drugič, treba je opozoriti, da člen 15 te direktive določa, da je ženska na porodniškem dopustu po koncu porodniškega dopusta upravičena do vrnitve na svoje delovno mesto ali na enakovredno delovno mesto pod pogoji, ki zanj niso manj ugodni, in ima pravico do vseh izboljšav delovnih pogojev, do katerih bi bila upravičena med svojo odsotnostjo.
- 27 V obravnavani zadevi je bila, kot je razvidno iz predložitvene odločbe, L. Napoli v delovnem razmerju in usposabljanje, iz katerega je bila izključena zaradi odsotnosti zaradi porodniškega dopusta, je potekalo v okviru tega delovnega razmerja ter je bilo namenjeno za pripravo na izpit, ki bi ji, če bi ga uspešno opravila, omogočil, da bi napredovala na višje delovno mesto.
- 28 Zato je treba šteti, da je to usposabljanje – tako glede na člen 14(1)(c) Direktive 2006/54 kot na člen 15 te direktive – del delovnih pogojev L. Napoli (glej po analogiji zgoraj navedeno sodbo Thibault, točka 27, in sodbo z dne 18. novembra 2004 v zadevi Sass, C-284/02, ZOdl., str. I-11143, točki 30 in 31).
- 29 Ker pa postopek v glavni stvari zadeva vrnitev s porodniškega dopusta in se nanaša, kot je razvidno iz prejšnje točke te sodbe, na delovne pogoje, ki se uporabljajo za delavko po vrnitvi s porodniškega dopusta, je treba to vprašanje obravnavati glede na člen 15 te direktive, ki je specialni predpis, ki ureja tak primer.
- 30 Glede vprašanja, ali se v položaju, kot je ta v postopku v glavni stvari, delavka, ki se vrne s porodniškega dopusta, vrne na delovno mesto pod pogoji, ki zanj niso manj ugodni, in je upravičena do vseh izboljšav delovnih pogojev, do katerih bi bila upravičena med svojo odsotnostjo, je treba poudariti, da upoštevanje porodniškega dopusta ni vplivalo na status L. Napoli, saj je ta delavka ohranila položaj namestnika komisarja za poskusno dobo, s katerim se zagotavlja udeležba na naslednjem usposabljanju, in se je vrnila na delovno mesto, na katero je bila razporejena pred porodniškim dopustom.
- 31 Vendar kljub temu ostaja dejstvo, da je izključitev iz usposabljanja zaradi nastopa porodniškega dopusta negativno vplivala na delovne pogoje L. Napoli.
- 32 Ostali delavci, ki so bili sprejeti na prvotno izobraževanje, so imeli namreč možnost, da se prej kot L. Napoli v celoti udeležijo usposabljanja in da – če po končanem usposabljanju uspešno opravijo izpit – nastopijo višje delovno mesto namestnika komisarja ter dobijo ustrezno plačilo. L. Napoli pa mora čakati začetek naslednjega usposabljanja, ki pa je, kot je to ugotovilo predložitveno sodišče, negotov dogodek.
- 33 Izključitev iz prvotnega usposabljanja in posledična prepoved udeležbe na izpitu po končanem usposabljanju povzročita, da oseba izgubi možnost, da je tako kot njeni kolegi upravičena do izboljšanja delovnih pogojev, in pomenita torej manj ugodno obravnavanje v smislu člena 15 Direktive 2006/54.
- 34 Tega sklepanja ni mogoče ovreči s trditvijo, da zahteva, da se iz razlogov javnega interesa, v skladu s katerimi se tega izpita udeležijo le kandidati, ki so se ustrezno pripravili na svoje nove naloge, predpostavlja, da se ti kandidati v celoti udeležijo usposabljanja.
- 35 Čeprav imajo namreč nacionalni organi glede na okoliščine določeno diskrecijsko pravico pri sprejemanju ukrepov, za katere mislijo, da so potrebni za zagotavljanje javne varnosti države (glej zlasti sodbo z dne 11. januarja 2000 v zadevi Kreil, C-285/98, Recueil, str. I-69, točka 24), so tudi

zavezani, da ko določijo izjeme od temeljne pravice, kot je enako obravnavanje moških in žensk, katerega izvajanje zagotavlja Direktiva 2006/54, spoštujejo načelo sorazmernosti, ki je eno od splošnih načel prava Unije (glej v tem smislu zlasti zgoraj navedeno sodbo Kreil, točka 23).

- 36 Treba pa je ugotoviti, da ukrep, kot je ta v postopku v glavni stvari, ki določa avtomatično izključitev iz usposabljanja, onemogoča možnost pristopa k izpitu, ki je organiziran po končanem usposabljanju, in ki med drugim ne upošteva niti faze, v kateri je bila oseba, ko je nastopila porodniški dopust, niti na usposabljanju že pridobljenega znanja, ter ki ženski, ki je nastopila tak dopust, priznava le pravico, da lahko pristopi k usposabljanju, ki sicer bo organizirano, vendar datum še ni gotov, ni v skladu s tem načelom sorazmernosti.
- 37 Neupoštevanje tega načela je toliko bolj očitno, ker – kot je ugotovilo predložitveno sodišče – okoliščina, da je začetek naslednjega izobraževanja negotov dogodek, izhaja iz dejstva, da pristojni organi niso dolžni organizirati takega izobraževanja v predpisanih rokih.
- 38 V zvezi s tem je treba dodati, da imajo za zagotovitev dejanske enakosti med moškimi in ženskami, ki je cilj Direktive 2006/54 (glej po analogiji zgoraj navedeno sodbo Thibault, točka 26), države članice diskrecijsko pravico in da obstajajo bolj smotrni ukrepi, ki manj posegajo v načelo enakega obravnavanja moških in žensk kot ukrep v postopku v glavni stvari. Kot je poudarilo že predložitveno sodišče, bi tako lahko torej nacionalni organi, če bi bilo to potrebno, zahtevo po popolnem usposabljanju kandidatov uskladili s pravicami delavke tako, da bi delavki po vrnitvi s porodniškega dopusta omogočili vzporedno dopolnilno usposabljanje, s katerim bi nadoknadila zamujeno začetno usposabljanje, tako da bi bil tej delavki pravočasno omogočen pristop k izpitu, ki bi ji v čim krajšem času omogočil dostop do višjega delovnega mesta, zaradi česar tudi razvoj njene kariere ne bi bil manj ugoden kot razvoj kariere njenih moških kolegov, ki so opravili isti pristopni natečaj in ki so bili sprejeti na isto prvotno usposabljanje.
- 39 Iz vseh predhodnih ugotovitev izhaja, da je treba na prvo in drugo vprašanje odgovoriti tako, da je treba člen 15 Direktive 2006/54 razlagati tako, da nasprotuje nacionalni zakonodaji, ki iz razlogov javnega interesa žensko, ki je na porodniškem dopustu, izključi iz usposabljanja, ki je del njene zaposlitve ter ki je obvezno za končno imenovanje na mesto uradnika in za izboljšanje njenih delovnih pogojev, čeprav ji zagotavlja pravico do udeležbe na naslednjem izobraževanju, ki bo organizirano, vendar datum tega izobraževanja še ni gotov.

Tretje vprašanje

- 40 S tretjim vprašanjem predložitveno sodišče v bistvu sprašuje, ali se člen 14(2) Direktive 2006/54 uporablja za nacionalno zakonodajo, kot je ta v postopku v glavni stvari, ki določene dejavnosti sicer ne pridržijo le za moške delavce, vendar pa zamakne dostop do te dejavnosti delavkam, ki niso mogle v celoti zaključiti usposabljanja zaradi obveznega porodniškega dopusta.
- 41 V zvezi s tem je treba navesti, da je člen 14(2) te direktive in člen 2(2) Direktive Sveta z dne 9. februarja 1976 o izvrševanju načela enakega obravnavanja moških in žensk v zvezi z dostopom do zaposlitve, poklicnega usposabljanja in napredovanja ter delovnih pogojev (76/207/EGS) (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 5, zvezek 1, str. 187), ki jo je prvonavedena direktiva nadomestila, izjema od individualne pravice, ki jo določa Direktiva 2006/54, ker državam članicam omogoča, da določijo, da različno obravnavanje na podlagi spola – pod določenimi pogoji – ni diskriminacija v smislu te direktive. Zato je to izjemo treba razlagati ozko (glej v tem smislu sodbi z dne 15. maja 1986 v zadevi Johnston, 222/84, Recueil, str. 1651, točka 36, in z dne 26. oktobra 1999 v zadevi Sirdar, C-273/97, Recueil, str. I-7403, točka 23).

- 42 Vendar je treba ugotoviti, da v postopku v glavni stvari ni bilo navedb niti trditev, da veljavne nacionalne določbe določajo, da lastnost, povezana s spolom, pomeni resnično in odločilno poklicno zahtevo za opravljanje te naloge ali da so pristojni nacionalni organi v zvezi z opravljanjem funkcije namestnika komisarjev policije v zaporih uporabili diskrecijsko pravico, ki jo določa ta direktiva, oziroma so se skušali sklicevati na to diskrecijsko pravico.
- 43 Iz vseh navedenih ugotovitev izhaja, da je treba na tretje vprašanje odgovoriti, da se člen 14(2) Direktive 2006/54 ne uporablja za nacionalno zakonodajo, kot je ta v postopku v glavni stvari, ki določene dejavnosti sicer ne pridrži le za moške delavce, vendar pa zamakne dostop do te dejavnosti delavkam, ki niso mogle v celoti zaključiti usposabljanja zaradi obveznega porodniškega dopusta.

Četrto vprašanje

- 44 Glede na odgovor na tretje vprašanje na četrto vprašanje ni treba odgovoriti.

Peto vprašanje

- 45 S petim vprašanjem predložitveno sodišče v bistvu sprašuje, ali so določbe členov 14(1)(c) in 15 Direktive 2006/54 dovolj jasne, natančne in brezpogojne, da lahko ustvarijo neposredni učinek.
- 46 V zvezi s tem je treba opozoriti, da iz ustaljene sodne prakse izhaja, da so v vseh primerih, ko se pojavljajo določbe direktive, ki so vsebinsko brezpogojne in dovolj natančne, posamezniki upravičeni, da se nanje sklicujejo nasproti državi (glej zlasti sodbi z dne 12. julija 1990 v zadevi Foster in drugi, C-188/89, Recueil, str. I-3313, točka 16, in z dne 20. marca 2003 v zadevi Kutz-Bauer, C-187/00, Recueil, str. I-2741, točka 69).
- 47 Treba je ugotoviti, da člena 14(1)(c) in 15 Direktive 2006/54 zadostita tem zahtevam.
- 48 V zvezi s členom 14(1)(c) te direktive, ki vsebuje določbe, ki uresničujejo načelo enakega obravnavanja moških in žensk pri zaposlovanju in poklicnem delu, je namreč treba ugotoviti, da splošno in jasno izključuje kakršno koli diskriminacijo zaradi spola na področjih, ki so v njem naštet (glej v tem smislu zgoraj navedeno sodbo Sarkatzis Herrero, točka 36).
- 49 Prav tako člen 15 te direktive jasno, natančno in brezpogojno določa, da je ženska na porodniškem dopustu po koncu porodniškega dopusta upravičena do vrnitve na svoje delovno mesto ali na enakovredno delovno mesto pod pogoji, ki zanjo niso manj ugodni, in ima pravico do vseh izboljšav delovnih pogojev, do katerih bi bila upravičena med svojo odsotnostjo.
- 50 Ker imata obe zadevni določbi neposredni učinek, je treba še enkrat opozoriti, da ima v skladu z ustaljeno sodno prakso nacionalno sodišče, ki v okviru svojih pristojnosti uporablja določbe prava Unije, dolžnost zagotoviti polni učinek teh določb, pri čemer lahko po potrebi odloči, da ne bo uporabilo neskladne določbe nacionalne zakonodaje, ne da bi mu bilo treba zahtevati ali čakati predhodno odpravo te določbe po zakonodajni poti ali kakšnem drugem ustavnem postopku (glej zlasti sodbo z dne 9. marca 1978 v zadevi Simmenthal, 106/77, Recueil, str. 629, točka 24, in zgoraj navedeno sodbo Kutz-Bauer, točka 73). Zato se posameznik proti zadevni državi članici lahko sklicuje na člena 14(1)(c) in 15 Direktive 2006/54 in ju nacionalno sodišče lahko uporabi, da zavrne uporabo vsake nacionalne določbe, ki ni v skladu s tema členoma.
- 51 Iz zgoraj navedenih ugotovitev izhaja, da je treba na peto vprašanje odgovoriti, da so določbe členov 14(1)(c) in 15 Direktive 2006/54 dovolj jasne, natančne in brezpogojne, da imajo lahko neposredni učinek.

Stroški

- 52 Ker je ta postopek za stranke v postopkih v glavni stvari ena od stopenj v postopkih pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški, priglašeni za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (prvi senat) razsodilo:

1. Člen 15 Direktive 2006/54/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 5. julija 2006 o uresničevanju načela enakih možnosti ter enakega obravnavanja moških in žensk pri zaposlovanju in poklicnem delu je treba razlagati tako, da nasprotuje nacionalni zakonodaji, ki iz razlogov javnega interesa žensko, ki je na porodniškem dopustu, izključi iz usposabljanja, ki je del njene zaposlitve ter ki je obvezno za končno imenovanje na mesto uradnika in za izboljšanje njenih delovnih pogojev, čeprav ji zagotavlja pravico do udeležbe na naslednjem izobraževanju, ki bo organizirano, vendar datum tega izobraževanja še ni gotov.
2. Člen 14(2) Direktive 2006/54 se ne uporablja za nacionalno zakonodajo, kot je ta v postopku v glavni stvari, ki določene dejavnosti sicer ne pridrži le za moške delavce, vendar pa zamakne dostop do te dejavnosti delavkam, ki niso mogle v celoti zaključiti usposabljanja zaradi obveznega porodniškega dopusta.
3. Določbe členov 14(1)(c) in 15 Direktive 2006/54 so dovolj jasne, natančne in brezpogojne, da imajo lahko neposredni učinek.

Podpisi